

Н. Брудко, О. Сліпець, Л. Фучила

УРОКИ МАТЕМАТИКИ

(за підручником Ф.М. Рівкінд, Л.В. Оляницької)

1 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32:51
ББК 74.26 22.1
Б89

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Козак М.В.
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.О.

Н. Брудко

Б89 Уроки математики : 1 клас : посібник для вчителя /
Н.Б. Брудко, О.Б. Сліпець, О.П. Фучила. — Тернопіль : На-
вчальна книга — Богдан, 2013. — 280 с.

ISBN 978-966-10-2960-5

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з математики, зміст яких відповідає навчальній програмі МОНмолодьспорту України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Математика. 1 клас» (автори: Рівкінд Ф.М., Оляницька Л.В.).

Пропонуються зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, цікаві завдання з лічильним матеріалом та для усного рахунку, нестандартні завдання ігрового і творчого характеру, різноманітні прийоми роботи над задачами, логічні вправи, схеми, таблиці, ілюстрації тощо.

Для вчителів 1-го класу.

УДК 371.32:51
ББК 74.26 22.1

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Ознайомлення учнів з підручником. Предмет. Фігура. Лічба предметів. Взаємне розміщення предметів у просторі	7	
2.	Лічба предметів. Об'єднання об'єктів у групи за спільною ознакою	9	
3.	Сукупність предметів (множина). Елементи множини	11	
4.	Число і цифра. Співвідношення між числом і цифрою. Число і цифра 0	13	
5.	Порядкова лічба. Розрізнення предметів за висотою	15	
6.	Число і цифра 1. Поняття "один", "багато". Написання цифри 1	17	
7.	Точка. Пряма лінія. Вертикальні, горизонтальні, похилі лінії. Види ліній: пряма, крива, ламана	19	
8.	Число і цифра 2. Лічба предметів. Написання цифри 2	21	
9.	Промінь. Кут. Сторони і вершина кута	23	
10.	Відрізок. Вимірювання довжини відрізка. Ламана. Ланки ламаної	27	
11.	Число і цифра 3. Об'єднання множин за знаками	29	
12.	Трикутник. Властивості трикутника	31	
13.	Склад числа 3. Порівняння множин за певними ознаками	33	
14.	Лічба предметів. Порівняння чисел. Знаки "більше", "менше", "дорівнює". Читання нерівностей	35	
15.	Лічба предметів. Знаки "+" і "-". Складання прикладів на додавання і віднімання за предметними малюнками	37	
16.	Порівняння чисел в межах 3. Попереднє і наступне число. Складання прикладів на додавання і віднімання	39	
17.	Число і цифра 4. Утворення числа 4. Порівняння чисел в межах 4	41	
18.	Склад числа 4. Складання і розв'язування прикладів на додавання і віднімання	43	
19.	Чотирикутник. Складання і розв'язування прикладів на додавання і віднімання	45	
20.	Число і цифра 5. Порядкова і кількісна лічба	47	
21.	Склад числа 5. Порівняння чисел в межах 5. П'ятикутник	49	
22.	Закріплення знань про склад числа 5. Додавання та віднімання частинами. Складання прикладів на додавання за малюнками монет	51	
23.	Число і цифра 6. Написання цифри 6. Склад числа 6	53	
24.	Повторення складу числа 6. Шестикутник. Додавання і віднімання на числовому промені	55	
25.	Повторення складу числа 6. Розв'язування прикладів на додавання і віднімання	57	
26.	Число і цифра 7. Утворення числа 7. Написання цифри 7. Порівняння чисел в межах 7	59	
27.	Склад числа 7. Складання прикладів на додавання. Дні тижня. Написання цифр	61	
28.	Точка. Перетин прямих. Відрізок, порівняння відрізків за довжиною. Розв'язування прикладів	65	
29.	Число і цифра 8. Утворення числа 8. Склад числа 8	67	
30.	Повторення складу числа 8. Вправи на знаходження пропущених чисел. Складання і розв'язування прикладів	69	
31.	Число і цифра 9. Написання цифри 9. Ознайомлення з термінами "рівність", "нерівність". Розпізнавання геометричних фігур	71	
32.	Склад числа 9. Порівняння чисел в межах 9	73	
33.	Складання і розв'язування прикладів на додавання і віднімання. Многокутники. Розпізнавання многокутників	75	
34.	Число і цифра 0. Віднімання рівних чисел. Одноцифрові числа	77	
35.	Додавання і віднімання 0. Круг	79	
36.	Число 10. Утворення числа 10. Записування числа 10 двома цифрами. Ознайомлення з натуральними числами	83	
37.	Склад числа 10. Послідовність чисел в межах 10. Порівняння чисел. Складання прикладів за малюнками предметів і монет	85	
38.	Вимірювання довжини відрізків. Сантиметр. Розв'язування прикладів	87	
39.	Повторення вивченого матеріалу	89	
40.	Додавання чисел. Компоненти дії додавання (доданки, сума). Складання прикладів на додавання за малюнками	91	
41.	Закріплення. Складання і розв'язування прикладів на додавання	93	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
42.	Віднімання. Назви чисел при відніманні (зменшуване, від'ємник, різниця). Розв'язування прикладів на віднімання	95	
43.	Складання і розв'язування прикладів на додавання і віднімання. Вимірювання довжини відрізків.	97	
44.	Зв'язок додавання і віднімання. Складання прикладів на віднімання з прикладів на додавання	99	
45.	Складання прикладів на віднімання з прикладів на додавання. Кругові приклади	101	
46.	Задача, структура задачі. Задачі на знаходження суми	103	
47.	Задачі на знаходження різниці двох чисел. Сутність дії віднімання	105	
48.	Складання і розв'язування задачі, яка містить поняття "стільки ж"	107	
49.	Повторення вивченого матеріалу. Узагальнення і систематизація знань	109	
50.	Складання таблиць, додавання та віднімання числа 1. Розв'язування прикладів виду $4 + 1 + 1$, $9 - 1 - 1$. Складання і розв'язування прикладів і задач	111	
51.	Збільшення та зменшення числа на кілька одиниць. Вправи на засвоєння таблиці додавання числа 1	113	
52.	Складання таблиць додавання і віднімання. Додавання і віднімання за допомогою числового променя виду $7 + 2 + 1$, $8 - 2 - 2$. Складання і розв'язування задач	115	
53.	Вправи та задачі на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 2. Порівняння виразу і числа	117	
54.	Розв'язування задач, що містять збільшення та зменшення числа на кілька одиниць. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 2	119	
55.	Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 2. Складання і розв'язування задач на збільшення і зменшення числа на кілька одиниць за схемами	121	
56.	Додавання і віднімання числа 3. Задачі на збільшення і зменшення числа на кілька одиниць	123	
57.	Задачі на знаходження невідомого доданка. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання	125	
58.	Знаходження невідомого зменшуваного і від'ємника. Задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	127	
59.	Побудова відрізок заданої довжини. Вправи і задачі на засвоєння таблиці додавання і віднімання числа 3	129	
60.	Додавання і віднімання числа 4. Складання і розв'язування задач на знаходження	131	
61.	Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 4. Задачі на знаходження зменшуваного і від'ємника	133	
62.	Вимірювання довжин сторін многокутників. Побудова многокутників на папері у клітинку	135	
63.	Додавання і віднімання числа 5. Ознайомлення із задачею, поданою у непрякій формі. Креслення відрізків	137	
64.	Різниця порівняння чисел. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 5	139	
65.	Повторення вивченого матеріалу. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання. Розв'язування задач	141	
66.	Додавання і віднімання числа 6. Вправи на різницеве порівняння чисел	143	
67.	Вправи на засвоєння таблиць додавання та віднімання чисел від 1 до 6. Задачі на різницеве порівняння чисел	145	
68.	Вправи і задачі на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 6	147	
69.	Додавання і віднімання числа 7. Задача на знаходження невідомого доданка	149	
70.	Вправи і задачі на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 7. Порівняння числових виразів	151	
71.	Додавання і віднімання чисел 8 і 9. Задачі та вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання	153	
72.	Істинні та хибні висловлювання. Вправи на засвоєння таблиць додавання та віднімання чисел $1 - 9$	155	
73.	Літр. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання. Задача на різницеве порівняння	157	
74.	Кілограм. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання в межах 10. Розв'язування задач на знаходження остачі	159	
75.	Додавання і віднімання по одиниці та частинами. Вправи на засвоєння таблиць додавання та віднімання	161	

УРОК 64

Різницеве порівняння чисел. Вправи на засвоєння таблиць додавання і віднімання числа 5

Дата _____

Клас _____

Мета. Ознайомити учнів із задачами на різницеве порівняння чисел; закріплювати навички додавання і віднімання числа 5. Розвивати логічне мислення.

Обладнання. Демонстраційний матеріал: «будиночок чисел», картки для усного обчислення, лічильний матеріал (кружечки), геометричний матеріал «Сніговик», каса цифр.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організація класу.

Встаньте, діти, всі рівненько,
Посміхніться всі гарненько,
Привітаймось:
— Добрий день!

— А день сьогоднішній справді гарний. Бо на уроці ми будемо не просто вчити математику, а грати у веселі зимові ігри.

II. Актуалізація знань учнів.

1. Усна лічба. Гра «Протопчи стежку».

Вставити пропущені числа.

$$1\ 2\ *\ 4\ *\ 6\ **\ 9\ *$$

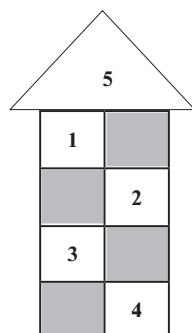
$$2\ 4\ **\ 10$$

$$1\ 3\ *\ 7\ *$$

2. Каліграфічна вправа.

Записати цифри останнього рядка.

3. Повторення складу числа 5. Гра «Розморозь віконечко».

4. Складання і розв'язування прикладів. Гра «Побудуй снігову фортецю».

(Коли розв'язують приклад, замальовують його крейдою.)

$$\textcircled{8 - 2 - 3}$$

$$\textcircled{5 + 3 + 2}$$

$$\textcircled{3 + 5} \quad \textcircled{10 - 2 - 2}$$

$$\textcircled{5 - 5} \quad \textcircled{7 - 5}$$

$$\textcircled{6 - 1 - 4} \quad \textcircled{2 + 5} \quad \textcircled{5 + 0}$$

$$\textcircled{10 - 5} \quad \textcircled{7 - 3 - 1} \quad \textcircled{5 - 3 - 2}$$

$$\textcircled{1 + 5} \quad \textcircled{4 + 5} \quad \textcircled{5 + 5} \quad \textcircled{5 + 2 + 3} \quad \textcircled{8 - 5} \quad \textcircled{9 - 5} \quad \textcircled{6 - 5}$$

5. Складання і розв'язування задачі.

— Для якої гри будують снігову фортецю? (Для гри у сніжки.)

— Складіть задачу про це.

(Дівчаток — 4, їх на 5 менше.)

Хлопчиків — ?)

— Повторіть умову задачі.

— Чи знаємо ми, скільки дівчаток грало у сніжки? (Їх було на 5 менше.)

— Якщо дівчаток було на 5 менше, ніж хлопчиків, то що можемо сказати про кількість хлопчиків? (Їх було на 5 більше.)

Розв'язання: $4 + 5 = 9$ (хл.)

Відповідь: 9 хлопчиків.

6. Фізкультхвилинка «Гра в сніжки» (імітують гру під музику).

III. Вивчення нового матеріалу.

— Зараз пропоную погрітися і пограти у настільну гру.

1. Робота з лічильним матеріалом.

— Викладіть 5 жовтих кружечків.

— Під ними викладіть 8 зелених.

— Яких кружечків більше? Яких менше?

— На скільки зелених більше, ніж жовтих? Щоб відповісти на це запитання, треба дізнатися, скільки зелених кружечків без пари. Закриємо ті кружечки, що мають пару.

— Скільки кружечків без пари? (3)

— Як отримати число 3 із чисел 8 і 5? ($8 - 5 = 3$)

— Яку дію ми виконували?

2. Робота з підручником (№ 1, с. 71).

— У зимовий день не завадить попити гарячого чаю із тістечками.

— Розгляньте перший малюнок;

— Скільки блюдець на столі? (6) Скільки чашок? (5)

— Чого більше? На скільки більше?

($6 - 5 = 1$ (бл.))

(Аналогічно проводять роботу над задачею на другому малюнку.)

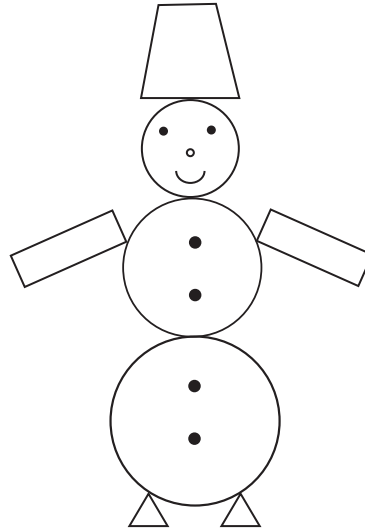
3. Читання теоретичного матеріалу (с. 71).

IV. Закріплення знань умінь та навичок.

1. Вправи на різницеve порівняння чисел (№№ 2, 3, с. 71).

2. Складання рівностей (№ 4, с. 71). Гра «Сніжки».

3. Геометричний матеріал. Гра «Ліплення сніговика».

— З яких геометричних фігур складений сніговик?

— Назвіть многокутники.

V. Підсумок.

— Чи цікаві були зимові розваги?

— Яка гра найбільше сподобалась?

— Що нового дізналися?

— Закінчіть речення «Щоб дізнатися, на скільки одне число більше від другого, треба...»

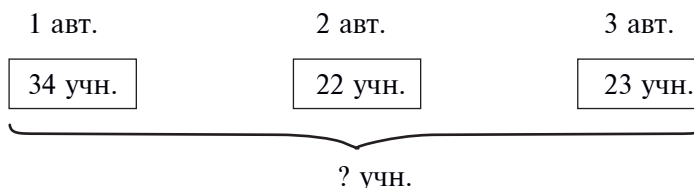
2. Виконати завдання за таблицею. Записати рівності (№ 2, с. 137) з коментуванням.

3. Вставити знаки арифметичних дій (“+” або “-”), № 3, с. 137 — самостійно.

4. Фізкультхвилинка.

5. Розв’язування задачі № 4 (с. 137).

Учні читають задачу. Вчитель схематично запише на дошці.

Після аналізу задачі учні складають вираз. Записують його на дошці та в зошитах: $34 + 22 + 23 = 79$ (учн.)

5. Розв’язування задачі № 5 (с. 137).

Учні самостійно читають задачу, отримавши завдання знайти в тексті основні слова. (Якщо учням важко впоратись із завданням, то вчитель допомагає). Знайдені слова учитель запише у стовпчик на дошці. Колективно шукають до цих слів числові дані. Учитель дописує їх до слів. Виходить короткий запис задачі.

Було — 34 п.

Вийшло — 12 п.

Зайшло — 6 п.

Стало — ?

Діти під керівництвом вчителя розв’язують задачу діями з поясненням.

6. Задача з логічним навантаженням (№ 6, с. 137).

IV. Підсумок уроку.

— Обчислити: $42 + 37$; $42 - 37$. Пояснити прийоми обчислення.

УРОК 132

Повторення та закріплення вивченого матеріалу. Самостійна робота

Дата _____

Клас _____

Мета. Перевірити рівень знань та вмінь за темою “Усне додавання та віднімання двоцифрових чисел”

Обладнання. Картки для самостійної роботи.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Усний рахунок.

1. Виконання завдань підручника №№ 1, 4, 3 (с. 138).

III. Розвиток математичних вмінь.

1. Складання виразів та обчислення їх значень (№ 2, с. 138).

2. Розв’язування задачі № 5 (с. 138).

Учні знайомляться з умовою задачі. Вчитель може на дошці зробити скорочений запис задачі, залежно від того, які запитання ставитимуть учні.

І т.д.

Діти записують одну із задач (на вибір) у зошит.

3. Фізкультхвилинка.

IV. Контроль знань

I варіант

II варіант

1. Обчислити.

$$\begin{array}{ll} 50 + 18 = & 4 + 23 = \\ 82 - 40 = & 15 + 3 = \\ 43 + 54 = & 79 - 40 = \\ 87 - 25 = & 86 - 5 = \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 54 + 30 = & 3 + 25 = \\ 46 - 15 = & 24 + 5 = \\ 92 - 40 = & 14 + 45 = \\ 96 - 4 = & 89 - 8 = \end{array}$$

2. Порівняти значення виразів.

$$\begin{array}{ll} 24 + 20 \square 54 - 10 \\ 70 + 10 \square 95 - 14 \\ 20 + 42 \square 25 + 30 \\ 96 - 16 \square 40 + 34 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 24 + 10 \square 44 - 10 \\ 40 + 12 \square 95 - 44 \\ 86 - 16 \square 98 - 28 \\ 25 + 42 \square 14 + 45 \end{array}$$

3. Розв’язати задачу.

I варіант. Столяр виготовив 75 великих вікон і 20 малих. На скільки більше виготовив столяр великих вікон, ніж малих?

II варіант. На виготовлення деталі токареві потрібно витратити 100 хвилин. Він витратив 1 годину. Скільки хвилин залишилося працювати токареві?

V. Підсумок уроку.

Використана література

1. Богданович М.В. “Математична веселка”, Київ “Радянська школа”. 1982 р.
2. Будна Н.О., Беденко М.В. “Математика, 2 клас”, Посібник для учнів 2 класу початкової школи”. Тернопіль, “Богдан”.
3. Бутрін В.Л. “Математика. 1 клас” (плани-конспекти уроків), Харків, в-о “Ранок” “Веста”, 2004 р.
4. Бутрін В.Л. “Дидактична мозаїка: математична веселочка”, Харків, в-о “Основа”, 2005 р.
5. Газета “Початкова освіта” №42, листопад 2003 р. (уроки О. Мацюк “Уроки геометрії в 1 класі”).
6. Головка З.Л., Походжай Н.Я. “Уроки математики в 1 класі”, Тернопіль, “Навчальна книга — Богдан”, 2009 р.
7. Журнал “Розкажіть онуку”, №3, 2008 р.
8. Журнал “Розкажіть онуку”, квітень 2012 р. (уроки вчителів С.А. Співак, І. В. Медюк, В. С. Мухомор).
9. Йосипчук М.С. “Розв’яжи, розмалюй, перевір”, Бліц-контроль, 2 клас. Тернопіль, Навчальна книга — Богдан.
10. Козак М., Корчевська О., Маланюк К. “Уроки математики у 2 класі”, Тернопіль, “Астон”, 2003 р.
11. Корчевська О., Кордуба Н. “Математика. 1 клас” (конспекти уроків).
12. Корчевська О.П. “Зошит для самостійних вправ з математики”, 2 клас, Тернопіль, Мандрівець 2011 р.
13. Федоренко Т.А. “Математика. 1 клас” (конспекти уроків), Харків, в-о “Основа”, 2010 р.
14. Федорченко Т.А. “Математика. 2 клас. Розробки уроків на відривних аркушах.” Харків, Видавнича група “Основа”, 2010 р.
15. Шандрівська Г.М. “Уроки математики у 2 класі”, “Тернопіль, Підручники і посібники”, 2004 р.

Навчальне видання

Брудко Наталія Петрівна
Сліпець Ольга Богданівна
Фучила Олександра Петрівна

УРОКИ МАТЕМАТИКИ
(за підручником Ф.М. Рівкінд, Л.В. Оляницької)
1 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Наталія Шост*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Золєдової, Олени Захарійчук*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 22.10.2012. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 32,55. Умовн. фарбо-відб. 32,55.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2960-5

